

**O RACHUNKOWOŚCI
KUPIECKIEJ.**

U W I A D O M I E N I E.

Dzieło o Rachunkowości Kupieckiej składać się będzie z trzech Tomów, z tych pierwszy obejmuje *Arytmetykę handlową*, a dwa drugie przeznaczone są na wykład buchalterji zastosowanej do handlu, bankierstwa, przemysłu i gospodarstw rolniczych.

O RACHUNKOWOŚCI
KUPIECKIEJ.

TOM I.

Arytmetyka Handlowa.

PRZEZ

A. Barcińskiego.

W WARSZAWIE,
W DRUKARNI A. GAŁĘZOWSKIEGO I KOMP.
PRZY ULICY ŻABIĘJ N. 472.

1 8 3 3.

179.61

Za pozwoleniem Cenzury Rządowej.

~~M. M. B8~~

Pain

BG03.P/374-19

O MONETACH W OGOLNOSCI.

Monety są środkiem zamiany czyli produktem powszechnego żądania, dla tego: że za nie można wszystkiego nabyć. Ponieważ one przechodzą z rąk do rąk, i na dzień niekiedy kilkaset różnych zamian uskuteczniają, muszą więc posiadać pewne przymioty celowi odpowiadające. Materiał z którego pieniądze mają być zrobione, powinien być trwałym; po wtóre, w małej objętości posiadać wielką wartość; po trzecie, łatwym do przenoszenia. Takim właśnie materiałem są niektóre metale i z tego powodu przyjętemi zostały przez wszystkie cywilizowane narody jednomyślnie za środek zamiany.

Metale mające być użyte jako środek zamiany, aby mogły cyrkulować z łatwością, powinny mieć też samą wartość jaką mają towary za które je zamieniamy, czyli inaczej, wyrażać równą i odpowiadającą liczbę dni pracy. Pewna oznaczona ilość tych metalów np. 1 funt równa się co do wartości pewnej ilości mniejszej lub większej np. zboża, sukna albo innego jakiego wyrobu, podług tego jak potrzeba było użyć więcej lub mniej pracy na ich wyprodukowanie.

Wartość względna metalów między sobą została ustanowioną również podług ilości pracy użytej na ich otrzymanie, i tak: jeżeli potrzeba było 4 razy tyle pracy łącząc w to wszystkie koszty (które mogą być zredukowane i wyrażone w ilości pracy) na wyprodukowanie

wanie funta miedzi, ile na wyprodukowanie funta żelaza, miedź będzie miała 4 razy większą wartość od żelaza. Gdyby potrzeba było 60 razy tyle pracy na wyprodukowanie funta czystego srebra ile na otrzymanie funta miedzi, srebro będzie miało 60 razy większą wartość od miedzi a 240 razy od żelaza. Nakoniec, gdyby potrzeba było 16 razy tyle pracy na otrzymanie funta złota, ile na otrzymanie funta srebra, wartość złota będzie 16 razy większa od srebra, 960 od miedzi a 3840 od żelaza, a wymieniając te metale za inne wyroby, mielibyśmy za każdy z nich pewną ilość towarów proporcjonalną do ich względnej wartości.

Gdy się przekonano o względnej wartości metalów, mających się użyć za środek zamiany, przyjęto w każdym kraju pewną jednostkę czyli pewną oznaczoną ilość metalu czystego w połączeniu z aljażem opatrzoną znakami rządowemi, aby się nie wkradło oszustwo; i podzielić się mogącą na drobniejsze części, np. złoty polski, i jego podziały, i tę nazwano monetą.

Główną własnością monet jest trwałość, a że aljaże są zwykle twardsze od metali w ich skład wchodzących, dla tego też pieniądze srebrne lub złote prócz czystego metalu mają w sobie pewną ilość innego małej wartości np. miedzi; co stanowi próbę menniczną. I tak funt gwineów ma inną wewnętrzną wartość, aniżeli funt dukatów holenderskich, funt franków ma inną wartość od funta złotych polskich, z powodu rozmaitego stosunku mieszaniny do tychże monet wchodzących. Równość zaś wartości pewnej oznaczonej wagi monet, zależy od równości ilości czystego złota lub srebra do ich składu wchodzących, lubo funt czystego złota lub srebra, może mieć różną bieżącą cenę, co zależy od okoliczności, o czém później obszerniej powiemy.

Biciem monet trudnią się Rządy, które posiadając powszechną ufność, są rękojmią ich prawdziwości i nie pozwalają fałszerzom korzystania z dobroduszości i niewiedomości klasy ludzi najliczniejszej i najmniej oświeconej.

W każdym niemal kraju monety są potrójnego rodzaju: rzeczywiste, to jest te: które realnie znajdują się w cyrkulacji; rachunkowe używane powszechnie przy obliczaniach rozmaitych długów i wierzytelności; wymiany zaś przy przesyłaniu funduszków za granicę za pośrednictwem wexli. Trzy te gatunki monet w jednym i tymże samym kraju są od siebie albo zupełnie różne albo też same, zawsze jednak polegają na rzeczywistych. Prócz wyżej wspomnianych monet są jeszcze inne środki zamiany, i tak monety papierowe, bilety bankowe, kassowe, wexle wszelkiego rodzaju i t. d.

Ponieważ system monet francuzkich, wag i miar jest najdoskonalszym na całym świecie handlowym; dlatego właśnie zamierzyłem sobie słów kilka o nim czytelnikom powiedzieć.

MONETY FRANCUZKIE.

I. Podług tego co poprzedziło, widzimy że monety złote i srebrne składają się zwykle z dwóch części, z czystego metalu który służy do oznaczenia stopy mennicznej i metalu stanowiącego mieszaninę czyli aljaż.

Próba metalu jest stopniem czystości jakiegokolwiek massy złota lub srebra, a zatem, im próba jest wyższa tym stopień czystości metalu jest większy; im zaś próba jest niższa, tym stopień czystości metalu jest mniejszy.